

Кілька методів, як говорити про дезінформацію

Перед вами стоїть важливе завдання – говорити з іншими про дезінформацію. Як говорити, щоб нікого не образити?

Сценарій співбесіди:

Важливі правила під час розмови:

- Слухаємо один одного, не перебиваємо.
- Даємо кожному час висловитися (намагаємося говорити конкретно, коротко і по суті).
- Ми говоримо від свого імені, використовуючи такі фрази, як «на мою думку».
- Ми не атакуємо різні думки - ми висловлюємо власну думку.
- Ми не переконуємо інших силою – ми доводимо свою думку.
- Ми дбаємо про культуру висловлювання та уникаємо особистих нападок.

Як спілкуватися з людьми, які вірять у теорії змови?

- Завжди будьте поважними. Пам'ятайте про емпатію.
- Поговоріть наодинці. Уникайте конфронтації в публічних коментарях, щоб дискусія була більш відкритою та чесною.
- Ставте запитання. Запитайте, що може змусити вашого співрозмовника змінити думку, а не відразу заперечувати його погляди.
- Знайти спільні точки. Визначте, у чому ви згодні - це допоможе побудувати міст для подальшої розмови.
- Наведіть факти, спростуйте теорію змови, а потім знову поверніться до фактів. Послідовність у наданні надійної інформації є ключовою.
- Використовуйте сократівський метод, тобто ставте запитання, які приводять співрозмовника до самостійних висновків.
- Будьте обережні у розмові з близькими. У таких ситуаціях емоції можуть взяти верх над вами, тому підходьте до них обережно.
- Пам'ятайте, що не кожен змінить свою думку, навіть зіткнувшись із фактами. Це природно, не впадайте у відчай.
- Припиніть розмову, якщо вона починає йти в неправильному напрямку. Іноді варто завершити дискусію, поки вона не стане занадто емоційною.
- Кожен маленький крок має значення. Навіть невеликий прогрес у розмові може мати позитивний ефект у майбутньому.

Działania w ramach projektu Digital Activism Accelerator są realizowane przez TechSoup Europe przy wsparciu Google. i we współpracy z lokalnymi partnerami z Europy Środkowo-Wschodniej.

Projekt jest częścią programu Digital Activism, który od 2018 roku wspiera społeczeństwo obywatelskie w rozwoju kompetencji cyfrowych w Europie Środkowo-Wschodniej, Ameryce Łacińskiej, Afryce Zachodniej i Południowej.

Сценарій 1: Розмова про теорію змови в групі друзів

Ситуація: на вечірці хтось каже, що «вакцини є частиною великої змови». Замість того, щоб прямо заперечувати його твердження, ви можете використовувати методи перефразування та запиту.

- Перефраз: «Якщо я правильно розумію, ви вірите, що вакцини є частиною якогось більшого плану. Чи можу я запитати, на чому ви базуєте свою віру?»
 - o Мета: показати, що ви слухаєте та розумієте, одночасно запрошуючи до додаткових пояснень.
- Запит: "Що саме змусило вас дійти такого висновку? Які джерела інформації ви вважаєте найбільш надійними?"
 - o Мета: виробити припущення та перевірити, чи базується співрозмовник на фактах чи думках.

Сценарій 2: Перевірка інформації з соціальних мереж

Ситуація: друг ділиться новиною про суперечливі політичні плани у Facebook. Використовуйте техніку уточнення та опитування.

- Пояснення: «Чи можете ви розповісти мені більше про те, звідки ця інформація? Я не впевнений, що розумію, що означає ця стаття».
 - o Мета: переконатися, що ви розумієте повідомлення, і допомогти іншій особі пояснити його джерело.
- Закриті питання: "Чи перевіряли ви цю інформацію на сайтах перевірки фактів, таких як Demagogue?"
 - o Мета: спрямувати розмову на надійні джерела та швидко отримати відповідь «так» чи «ні».

Сценарій 3: сімейне обговорення фейкових новин

Ситуація: під час сімейної зустрічі хтось згадує, що «ЗМІ приховують правду про пандемію». Використовуйте техніку отримання припущень і уточнення розумових скорочень.

- Розбираючись у суть припущень: «Я розумію, що ви вважаєте, що ЗМІ зацікавлені в приховуванні певної інформації. Чи можу я запитати, чому ви так думаєте та які дані це підтверджують?»
 - o Мета: виявити, на чому ґрунтуються міркування співрозмовника.
- Уточнення подумки: «Коли ви кажете, що ЗМІ щось приховують, кого саме ви маєте на увазі? Ви маєте на увазі всі ЗМІ чи, можливо, конкретні?»
 - o Мета: допомогти співрозмовнику точніше висловити свою думку.

Działania w ramach projektu Digital Activism Accelerator są realizowane przez TechSoup Europe przy wsparciu Google. i we współpracy z lokalnymi partnerami z Europy Środkowo-Wschodniej.

Projekt jest częścią programu Digital Activism, który od 2018 roku wspiera społeczeństwo obywatelskie w rozwoju kompetencji cyfrowych w Europie Środkowo-Wschodniej, Ameryce Łacińskiej, Afryce Zachodniej i Południowej.

Сценарій 4: обговорення суперечливих думок у ЗМІ

Ситуація: друг стверджує, що «ЗМІ завжди маніпулюють інформацією». Можна використовувати методику перевірки своїх висловлювань і активного слухання.

- Тестування тверджень: «Чи можете ви навести мені конкретний приклад, коли засоби масової інформації маніпулювали інформацією? Як саме це виглядало?»
o Мета: запитати докази, які можуть допомогти перевірити достовірність загального твердження.
- Активне слухання: «З того, що ви говорите, звучить так, ніби вас серйозно хвилює довіра до засобів масової інформації. Чи правильно я це розумію?»
o Мета: показати, що співрозмовник почувається почутим, що може допомогти у подальшій, більш відвертій розмові.

Сценарій 5: обговорення неправдивої інформації в сімейній групі

Ситуація: під час сімейної зустрічі хтось каже, що «всі вакцини небезпечні». Використовуйте техніку впорядкування потоків і паркування тем.

- Організація тем: «З того, що ми говорили, впливають дві проблеми: безпека вакцини та різні думки щодо пандемії. Можливо, давайте спершу зосередимося на одній темі».
o Мета: допомогти організувати дискусію та зосередитися на одній проблемі.
- Паркування теми: «Це важлива тема, яка охоплює більше ніж одну річ. Можливо, ми повернемося до неї пізніше, коли матимемо більше часу, щоб обговорити всі деталі».
o Мета: відкласти побічні теми на потім, щоб зосередитися на головній темі розмови.

Сценарій 6: Розмова з людиною з антинауковими переконаннями

Ситуація: хтось каже, що «вчені завжди брешуть, бо їм платить держава». Використовуйте техніку розкриття прихованих припущень і запиту про пояснення.

- Розкриття прихованих припущень: «Тож ви вважаєте, що вчені контролюються урядом? Що привело вас до такого висновку?»
o Мета: зрозуміти, які припущення стоять за думкою співрозмовника, а потім спробувати розбити їх за допомогою запитань.
 - Запит на роз'яснення: «Чи можете ви розповісти мені більше про те, чому ви вважаєте вчених ненадійними? Які у вас є докази для цього?»
o Мета: сприяти більш детальному поясненню, яке може виявити прогалини в аргументації.
- Додаткові прийоми бесіди:
- Метод Сократа: це техніка, за якої ви ставите запитання, щоб допомогти іншій людині дійти власних висновків. Замість того, щоб давати відповіді, ви ставите питання, які змушують співрозмовника задуматися. Наприклад:

Działania w ramach projektu Digital Activism Accelerator są realizowane przez TechSoup Europe przy wsparciu Google. i we współpracy z lokalnymi partnerami z Europy Środkowo-Wschodniej.

Projekt jest częścią programu Digital Activism, który od 2018 roku wspiera społeczeństwo obywatelskie w rozwoju kompetencji cyfrowych w Europie Środkowo-Wschodniej, Ameryce Łacińskiej, Afryce Zachodniej i Południowej.

- o "Що б змінило вашу думку щодо цього?"
- o "Які докази переконали б вас у неправильності вашої думки?"
- Називання результатів: коли розмова наближається до висновку, корисно висвітлити загальні висновки або розбіжності. Ця техніка допомагає створити відчуття завершеності розмови, навіть якщо ви не досягли повної згоди.
- o "Здається, ми погоджуємося з необхідністю подальших досліджень, але ми маємо різні думки щодо достовірності поточної інформації".
- Заохочуйте їх говорити: коли ви бачите, що хтось мовчить, ви можете спонукати їх говорити, ставлячи запитання так, щоб вони відчували себе комфортно.
- o «Що ви думаєте про це питання? Ваша думка важлива для мене».
- Обмеження мовлення домінуючих людей: коли одна особа бере на себе розмову, варто втрутитися, щоб дати голос іншим.
- o "Дякую за вашу думку, тепер я хотів би почути, що скажуть інші."
- Розширення теми: коли кілька людей говорять про одну тему, ви можете поглибити розмову, запитуючи в інших їхню думку або попросивши уточнити.
- o "Я бачу, що ви згодні з цим, що ви думаєте про...?"

Сценарій 7: Важка розмова з перевіркою фактів

Ситуація: хтось наполягає на тому, що всі ЗМІ є неправдивими і що жодним фактам не можна довіряти. Використовуйте техніку для вирішення складних ситуацій.

- Переривання та посилення на цілі: «Я розумію, що у вас є тверді переконання щодо цієї теми, але ми домовилися поговорити про способи перевірки інформації. Чи можемо ми зосередитися на цьому?»
- o Мета: нагадати вам, що розмова має конкретні цілі, і повернути обговорення в русло.

Działania w ramach projektu Digital Activism Accelerator są realizowane przez TechSoup Europe przy wsparciu Google. i we współpracy z lokalnymi partnerami z Europy Środkowo-Wschodniej.

Projekt jest częścią programu Digital Activism, który od 2018 roku wspiera społeczeństwo obywatelskie w rozwoju kompetencji cyfrowych w Europie Środkowo-Wschodniej, Ameryce Łacińskiej, Afryce Zachodniej i Południowej.

Глосарій

1. Дезінформація - навмисне поширення неправдивої або оманливої інформації з метою маніпулювання громадською думкою або отримання інших вигод, наприклад політичних або фінансових.
2. Дезінформація – несвідоме поширення неправдивої інформації внаслідок відсутності перевірки джерел без злого наміру.
3. Перевірка фактів – процес перевірки точності інформації шляхом її порівняння з надійними та репрезентативними джерелами, такими як офіційні звіти, бази даних або наукові статті.
4. Перефразування – повторення сказаного співрозмовником своїми словами, щоб підтвердити розуміння та показати, що ви активно слухаєте, зберігаючи при цьому сенс висловлювання співрозмовника.
5. Роз'яснення – запитувати деталі, коли твердження є незрозумілим або загальним. Мета роз'яснення - отримати точнішу інформацію та краще розуміння.
6. Розпитування – процес постановки запитань, які мають на меті розкрити приховані припущення співрозмовника та підстави для переконань. За допомогою запити ми можемо зрозуміти спосіб мислення співрозмовника та отримати більше інформації.
7. Сократівський метод - Техніка постановки питань, яка має на меті спонукати співрозмовника до роздумів і самостійного висновку. Замість того, щоб давати відповіді, питання спонукають співрозмовника до роздумів.
8. Перевірка тверджень – постановка запитань, які перевіряють, чи має опитуваний конкретні докази чи приклади на підтримку своїх тверджень.
9. Активне слухання - Техніка розмови, яка передбачає повну участь у розмові, підтримуючи зоровий контакт, киваючи та ставлячи запитання, які показують, що ми уважно слухаємо співрозмовника.
10. Організація ланцюжків – техніка групування та організації різноманітних тем, які виникають під час розмови, щоб підтримувати обговорення в потрібному напрямку та зосереджуватися на ключових питаннях.
11. Паркування тем – відкладення побічних тем або тем, не пов'язаних з основною темою розмови, щоб зосередитися на пріоритетних питаннях. Ці теми можна обговорити пізніше.
12. Нейтральність – установка на утримання від висловлення власної думки та збереження об'єктивності під час розмови. Ведучий або співрозмовник повинен зберігати рівноправний підхід до всіх учасників бесіди.
13. Заохочення до висловлювання – техніка прямого запрошення учасників висловити свою думку, особливо тих, хто ще не брав участі в розмові.
14. Розвиток тем – ставте запитання, які допомагають поглибити задану тему та спонукають учасників розмови думати далі. Розробка потоків веде до більш повного розуміння проблеми, що розглядається.
15. Розкриття припущень – Техніка постановки запитань, яка допомагає виявити приховані припущення, що стоять за думками чи переконаннями співрозмовника. Мета цієї методики

Działania w ramach projektu Digital Activism Accelerator są realizowane przez TechSoup Europe przy wsparciu Google. i we współpracy z lokalnymi partnerami z Europy Środkowo-Wschodniej.

Projekt jest częścią programu Digital Activism, który od 2018 roku wspiera społeczeństwo obywatelskie w rozwoju kompetencji cyfrowych w Europie Środkowo-Wschodniej, Ameryce Łacińskiej, Afryce Zachodniej i Południowej.

- краще зрозуміти, на чому ґрунтуються переконання співрозмовника.
16. Факти проти думок – відмінність між об'єктивними фактами, які можна перевірити за допомогою джерел, і суб'єктивними думками, які ґрунтуються на особистих переконаннях чи почуттях.
 17. Фейкові новини – неправдива інформація, яка навмисно поширюється з метою введення в оману, найчастіше з метою політичних чи фінансових маніпуляцій або для розголосу.
 18. Clickbait – метод створення заголовків або заголовків, які мають на меті привернути увагу користувачів і змусити їх натиснути на статтю. Часто зміст статті не виправдовує очікувань, викликаних сенсаційною назвою.
 19. Deepfake – передова техніка обробки відео, за якої штучний інтелект використовує наявні відео або фотографії для створення реалістичних, але підроблених кадрів із зображеннями людей, які ніколи не брали участі в записі.
 20. Фотомонтаж – зображення або фотографію, змінені таким чином, що змінює їх початкове значення, щоб ввести аудиторію в оману.
 21. Інформаційна бульбашка – явище, за якого алгоритми платформ соціальних мереж або пошукових систем надають користувачеві лише інформацію, яка узгоджується з його попередніми уподобаннями та поглядами, що призводить до ізоляції від альтернативних думок.
 22. Вигадані цитати – цитати, приписувані відомим людям, які насправді ніколи не були сказані ними. Ними часто діляться в соціальних мережах без посилання на джерело.
 23. Пошук зображень – техніка для перевірки автентичності фотографій за допомогою таких інструментів, як Google Images або TinEye. Це дозволяє користувачам побачити, де фотографія використовувалася раніше та чи був змінений її контекст.
 24. Алгоритм – механізм, що використовується пошуковими системами та платформами соціальних мереж, який на основі історії пошуку, уподобань і місцезнаходження користувача сортує та відображає результати у спосіб, який найбільше підходить для даного користувача.
 25. Форма подання – інструмент, доступний на веб-сайтах організацій, що перевіряють факти, наприклад Demagogue, який дозволяє користувачам надсилати вміст для перевірки правдивості.

Навчальний матеріал, розроблений тренерами: Мартиною Вільк та Барбарою Домарадзкою у співпраці з командою Гданського фонду соціальних інновацій та спільнотою клубів старших з Орунії в Гданську.

Działania w ramach projektu Digital Activism Accelerator są realizowane przez TechSoup Europe przy wsparciu Google. i we współpracy z lokalnymi partnerami z Europy Środkowo-Wschodniej.

Projekt jest częścią programu Digital Activism, który od 2018 roku wspiera społeczeństwo obywatelskie w rozwoju kompetencji cyfrowych w Europie Środkowo-Wschodniej, Ameryce Łacińskiej, Afryce Zachodniej i Południowej.